

ÇEVİRİM İÇİ SATIŞLAR

AB kılavuzunda, alıcı ve sağlayıcının pazar payının yüzde 30'u aşmadığı durumda, grup muafiyeti kapsamında seçici dağıtım sistemlerinde yeniden satıcıların çevrim içi pazaryerleri üzerinden satış yapmalarının yasaklanabileceği belirtiliyor.

İmren Kol
R.K. IV DUD Daire Başkan Yardımcısı

İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla elektronik ticaretin toplam ticaret hacminden aldığı pay ve çevrim içi kanaldan yapılan satışların önemi artmaktadır. Elektronik ticaretin bu şekilde gelişmesiyle birlikte çevrim içi kanalın yönetiminin sağlanması da elzem hale gelmektedir. Nitekim çevrim içi ve fiziksel mağaza kanalında uygulanan stratejilerin bütünleştirilmesi anlamına gelen çok kanallı pazarlama stratejileri daha da önem kazanmakta olup bu stratejiler belirlenirken rekabet hukuku da uyulması gereken başlıca kurallar arasında yer alıyor diyebiliriz.

Şirketler doğrudan yaptıkları satışların yanı sıra sağlayıcı-alıcı/yeniden satıcı ilişkisi kuran dağıtım anlaşmaları bir başka deyişle dikey anlaşmalar yoluyla da ürünlerin satışı ve dağıtımını sağlamaktadır. İnternet üzerinden yapılan satışlar tüketiciye farklı markaların ürünlerine ait bilgilere kısa zamanda kolay erişim, fiyat ve diğer özellikler bakımından ürünleri karşılaştırma imkânı vermesi nedeniyle günümüzde piyasalardaki rekabetin önemli bir ayağını oluşturuyor. Bu nedenle dikey anlaşmalar yoluyla

alıcı/yeniden satıcıların çevrim içi kanalda yapacakları satışların kısıtlanmaması, hem marka içi hem de markalar arası rekabetin korunması bakımından önem taşıyor.

Özellikle seçici dağıtım sistemleri kapsamında, marka imajının korunması gibi gerekçelerle çevrim içi kanaldaki satışlar sağlayıcılar tarafından dikey nitelikli belirli sınırlamalar yoluyla şekillendirilmek istenebiliyor. Seçici dağıtım sistemleri tüketiciye satış esnasında bilgi sunulmasını gerektiren teknolojik olarak karmaşık ya da marka imajı yüksek lüks ürünler için sağlayıcılarca uygulanan bir dağıtım sistemi olup sistemin temelini ürünleri satacak yetkili satıcıların sağlayıcı tarafından belirlenmesi oluşturuyor. Seçici dağıtım sistemi kapsamında sağlayıcılar ürünlerinin sadece yetkili satıcılarca ve belirli kriterleri taşıyan satış noktalarında satılmasını talep edebiliyor. Yetkili satıcıların sahip oldukları fiziki satış noktalarının yanı sıra internet üzerinden de satış yapmaları mümkün ve bunu yaparken karşılarına kendi kuracakları internet sitesi üzerinde satış

yapmak ve/veya çevrim içi pazaryeri/ platformlarda satıcı olarak satış yapmak seçenekleri çıkıyor.

Bilindiği üzere ülkemizde rekabet hukuku bakımından dikey anlaşmaların 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 5. maddelerine uygun şekilde oluşturulması gerekiyor. 2022/2 sayılı Dikey Anlaşmalara ilişkin Grup Muafiyet Tebliği ve Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz da sağlayıcı ve alıcılara bu bakımdan yol göstermekte. Tebliği ile pazar payı yüzde 30'un altında kalan sağlayıcılar tarafından yapılan dikey anlaşmalara belirli koşulları sağlamaları halinde Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan muafiyet tanınıyor. Pazar payının yüzde 30'un üzerinde olduğu durumda da ilgili anlaşmaların muafiyet alması mümkün olup bu durumda muafiyetin söz konusu olup olamayacağının anlaşılması için Kanun'un 5. maddesinde yer verilen dört koşul çerçevesinde etkinlik kazanımları ve rekabete karşı etkilere yönelik ilave değerlendirmeler yapılması gerekiyor.

Dikey Anlaşmalar

Dikey Anlaşmalara ilişkin Kılavuz'da yer alan hükümlere bakıldığında dikey anlaşmalar yoluyla yeniden satıcıların çevrim içi kanalda satış yapmalarının bütünüyle yasaklanmasının anlaşmayı grup muafiyetinden çıkaran ağır sınırlamalardan olduğunu görüyoruz. Ayrıca seçici dağıtım sistemlerinde anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanmaları için yetkili satıcılara çevrim içi ve çevrim dışı kanallar bakımından getirilen kriterlerini eşdeğerlik prensibine uygun olması şartı arandığı da bu kılavuzda belirtilmektedir. Fiziki satış kanalı ve çevrim içi kanal için getirilen kriterlerin eşdeğer sayılabilmesi için aynı amaca hizmet etmesi, karşılaştırılabilir sonuçlar sağlaması ve doğrudan veya dolaylı olarak internet satışlarının engellenmesine neden olmaması gerekmektedir. Hem Dikey Anlaşmalara ilişkin Kılavuz hükümleri hem de Rekabet Kurulunun son dönemde beyaz eşya sektörüne yönelik aldığı kararlara bakıldığında seçici dağıtım sistemleri kapsamında yetkili satıcıların çevrim içi pazaryeri/platformlarda satış yapmalarının bütünüyle yasaklanmasının anlaşmayı grup muafiyetinden çıkaran sınırlamalardan olduğu görülüyor. Dikey Anlaşmalara ilişkin Kılavuz'da ayrıca ikili fiyatlandırma olarak tabi edilen uygulama, bir başka deyişle dikey anlaşmalarda "alıcının, internet üzerinden satışa sunulacak ürünler için fiziki satış noktasında arz edilecek ürünlere kıyasla daha yüksek

**Dikey anlaşmalar
ile yeniden
satıcıların çevrim
içi kanalda
yapacakları
satışların
kısıtlanmaması,
hem marka içi
hem de markalar
arası rekabetin
korunması
bakımından
önem taşıyor.**

fiyat ödemesinin kararlaştırılması" da anlaşmayı grup muafiyetinden çıkaran sınırlamalar arasında sayılmış.

Avrupa Birliği mevzuatı

Hem ülkemizde hem de Avrupa Birliği ülkelerindeki rekabet hukuku düzenlemelerine ve içtihadı bakıldığında, dikey anlaşmalarla yeniden satıcıların çevrim içi kanalda satış yapmalarının doğrudan veya sağlayıcının iznine tabi tutulması gibi dolaylı yollarla yasaklanmasının, tarafların pazar payları ne olursa olsun, anlaşmayı grup muafiyetinden çıkaran sınırlamalardan olduğu artık netlik kazanmış durumda diyebiliriz. Ancak toptan bir yasaklama niteliğinde olmadan belirli kısıtlamalar getirilebilmesine ilişkin Avrupa Birliği uygulaması, düzenlemelerindeki son değişiklikler ile ülkemizdeki uygulamadan bir ölçüde farklılaştı. 10 Mayıs 2022'de Avrupa Komisyonu tarafından yeni Dikey Anlaşmalar Grup Muafiyeti Tüzüğü, Dikey Sınırlamalara İlişkin Kılavuz kabul edildi ve 1 Temmuz 2022 itibarıyla uygulanmaya başlandı.

Dikey Anlaşmalar Grup Muafiyeti

Tüzüğü, pazar payı yüzde 30'un altında kalan sağlayıcı ve alıcılarca yapılan dikey anlaşmalara belirli koşulları sağlamaları halinde Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Anlaşma'nın 101(1) maddesinde tanımlanan rekabet ihlallerinden muafiyet tanıyor. Dikey Sınırlamalara ilişkin Kılavuz ise hangi koşullar altında ilgili anlaşmalara Dikey Anlaşmalar Grup Muafiyeti Tüzüğü kapsamında grup muafiyetinin tanınabileceği ya da Tüzük'de yer verilen pazar payı sınırının aşıldığı durumda bireysel muafiyet incelemesinde dikkate alınacak hususlar konusunda bir çerçeve sunuyor. Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilen yeni kılavuz çevrim içi kanala yönelik sınırlamalar ve seçici dağıtım sistemleri kapsamında internet satış yasaklarının ele alınmasına ilişkin önemli değişiklikler içeriyor.

Avrupa Komisyonu'nun yeni kılavuzunda çevrim içi kanala yönelik olarak dikey anlaşmalarda bulunan;

- yeniden satıcının çevrim içi kanalı kullanımının yasaklanması, ürünlerin satışını sadece fiziksel kanal üzerinden yapmasına izin verilmesi,
- yeniden satıcının ürünleri kendi internet sitesinden satmak için sağlayıcının iznini almak zorunda olması,
- yeniden satıcının kendi internet sitesinde sağlayıcının ticari markasını kullanmasının yasaklanması,
- yeniden satıcının çevrim içi reklamcılık kanallarını

herhangi bir şekilde kullanmasının bütünüyle yasaklanması gibi hükümlerin de anlaşmayı grup muafiyetinden çıkaran sınırlamalardan olduğu belirtiliyor.

Öte yandan, yeni kılavuz çevrim içi kanala yönelik belirli kısıtların grup muafiyeti kapsamında olduğunu ifade etmekte olup;

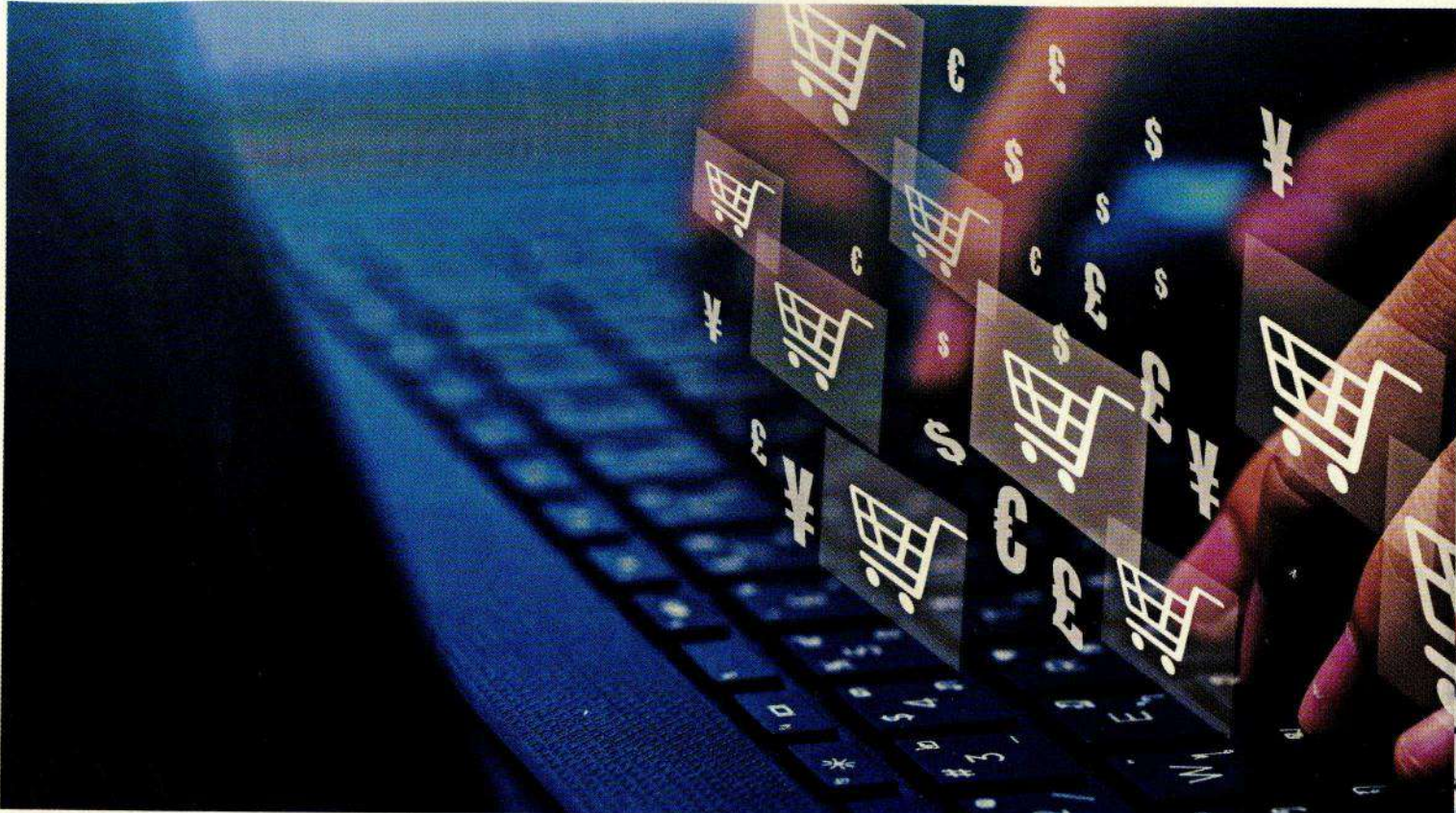
- yeniden satıcının kendi internet sitesinin hizmet kalitesi ya da görsellikle ilgili belirli kriterleri karşılayacak şekilde dizayn edilmesinin zorunlu tutulması,
- yeniden satıcının çevrim içi pazaryerlerinden satış yapmasının bütünüyle yasaklanması,
- yeniden satıcının asgari bir ürün miktarı/satış tutarını fiziksel kanalda üzerinden gerçekleştirmesinin zorunlu tutulması gibi hükümler bunlar arasında sayılabilir.

Yeniden satıcıya çevrim içi ve çevrim dışı kanalda yapacağı satışlar için sağlayıcı tarafından farklı fiyatlar uygulanması anlamına gelen ikili fiyatlama da eski kılavuzda anlaşmayı grup muafiyeti kapsamına çıkaran sınırlamalar arasında iken, yeni kılavuzda grup muafiyeti kapsamına dâhil edilmiş.

Seçici dağıtım sistemlerinde yetkili satıcıların internet üzerinden satış yapmalarının bütünüyle yasaklanması davranışının grup muafiyetinden faydalanamaması durumu yeni kılavuzda korunmuş. Öte yandan, çevrim içi kanalda satışların nasıl ve hangi kanallar üzerinden yapılacağına ilişkin sağlayıcılarca yetkili satıcılara belirli kısıtlar getirilebileceğinin kabul edilmesi yönünde önemli değişiklikler olduğu görülüyor.

Avrupa Komisyonu'nun önceki kılavuzunda anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanabilmesi için seçici dağıtım sisteminin özünü oluşturan kriterler bakımından, çevrim içi kanallardan yapılacak satışlara getirilen kriterlerin çevrim dışı satış kanallarına getirilen kriterler ile eşdeğer olması gerektiği vurgulanıyordu ve ayrıca yetkili satıcıları internet üzerinden satış yapmaktan caydıracak herhangi bir kriter getirilmemesi gerektiğinin altı çiziliyordu. Yeni kılavuzda ise çevrim içi ve çevrim dışı kanalların farklı özelliklere sahip olduğu belirtilerek, anlaşmanın grup muafiyetinden faydalanabilmesi için çevrim içi ve çevrim dışı kanallara getirilecek kriterlerin eşdeğer olmasına gerek olmadığı açıkça belirtiyor ve çevrim içi kanala özgü ilave kriterlerin getirilebileceği ifade ediliyor.

Bu paralelde yeni kılavuz ayrıca, alıcı ve sağlayıcının pazar payının yüzde 30'u aşmadığı durumda, grup muafiyeti kapsamında yeniden satıcıların çevrim içi pazaryerleri üzerinden satış yapmalarının yasaklanabileceğini de ifade etmektedir. Dolayısıyla yetkili satıcının, kendi kuracağı internet sitesi üzerinden satış yapabilmesi kısıtlanmadığı sürece, sağlayıcı tarafından çevrim içi pazaryerlerinde satıcı olarak yer alması yasaklanabilecektir. Böyle bir sınırlamanın yetkili satıcının çevrim içi kanalın tamamına erişimini kısıtlamayacağı vurgulanmakta, bu sınırlamanın varlığı halinde yetkili satıcının kendi internet sitesinden satış yapabileceği ve kendi internet sitesini tüketiciye ulaştırmak için çevrim içi reklamcılık kanallarından faydalanabileceği ifade edilmektedir. Bu sınırlamanın özellikle marka imajının

koruması veya belirli bir hizmet kalitesinin sağlanması veya sahteciliğin önlenmesi gibi etkinlikler doğurabileceğinin kabul edildiğini görüyoruz.

Kılavuz'da sağlayıcının ya da alıcının pazar paylarının %30'un üstünde olduğunda yapılacak bireysel muafiyet analizinde;

- sağlayıcının ve rakiplerinin pazar güçleri,
- çevrim içi pazaryerlerinin kullanımına ilişkin kısıtlamalarının türü ve kapsamı,
- bir satış kanalı olarak çevrim içi pazaryerlerinin göreceli önemi,
- çevrim içi satışlar veya çevrim içi reklamcılık kanallarına erişimin üzerindeki diğer kısıtlamaların kümülatif etkisinin dikkate alınacağı belirtilmektedir.

Öte yandan, çevrim içi pazaryerinin sağlayıcı tarafından seçici dağıtım sistemi kapsamında yetkili satıcısı olarak atanması, sağlayıcının kendisi tarafından çevrim içi pazaryerlerinde satış yapılması veya pazaryerleri üzerinden satışlar bazı yetkili satıcılar tarafından kısıtlanırken bazıları bakımından serbest olması gibi durumların orantılılık ve ölçülülük kriterlerinin sağlanamaması bakımından bireysel muafiyet tanınmasını güçleştireceği ifade edilmektedir.

Çevrim içi satışlara yönelik Avrupa Birliği'ndeki ayrıntılı düzenleme değişiklikleri karşısında ülkemizde de uygulama Rekabet Kurulu kararları üzerinden şekilleniyor. Gelecek dönemde çevrim içi satışlarının artmaya devam etmesi ile birlikte hem kararlar hem düzenlemeler bakımından bu konu rekabet otoritelerinin gündeminde olmaya devam edecektir.

Seçici dağıtım sistemlerinde yetkili satıcıların internet üzerinden satış yapmalarının bütünüyle yasaklanmasının grup muafiyetinden faydalanamaması durumu yeni AB kılavuzunda korunmuş.

”

